

Een onooglijk snoer?

Een op het eerste gezicht eenvoudig kralensnoer uit het voormalig Nederlandse deel van Nieuw-Guinea blijkt pas als je de details bekijkt zijn geheimen prijs te geven. Hans van der Storm doet verslag van zijn speurtocht.

Enkele maanden geleden kwam ik in het bezit van een eenvoudig kralensnoer bestaande uit grijswitte en zwarte kraaltjes en een lengte van 348 cm. Volgens een bijbehorend etiket komt het snoer uit het voormalig Nederlandse deel van Nieuw-Guinea.

De grijswitte kralen

De $\pm$ 1 cm grijswitte kralen kon ik snel herkennen als de 'zaden' (schiynvruchten) van de grassoort *Coix lacryma-jobi*, in Nederland beter bekend als Job's tranen. Deze plant komt over de hele wereld voor en de zaden worden als kralen door veel volkeren gebruikt.

De zwarte kralen

De kleine, zwarte kraaltjes herkende ik niet. Met een loep waren oppervlakkig poriën herkenbaar en door een stereomicroscop waren er ook op twee plekken regelmatige structuren te zien. Dit bleken facetogen te zijn, zoals insecten die hebben. Eenmaal op het spoor van insecten, bekeek ik of ik andere kenmerken kon ontdekken.

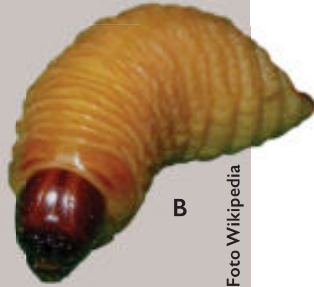
De monddelen zijn beschadigd door een perforatie waar een dunne in elkaar gedraaide plantaardige vezel door geregen is en aanzetten van voelsprietten zijn niet aanwezig. Daarom kon het volgens mijn lekenverstand geen volwas sen insect zijn. Maar waarom alleen de 4 á 5 mm onooglijke zwarte kopjes gebruikt? En in zo'n grote hoeveelheid? Ik telde er zo'n duizend stuks!

Larven

Bovengenoemde waarnemingen deden mij tot de conclusie komen dat we hier te maken hebben met de koppen van larven en gezien het feit dat in de Indonesische

A

B

Foto Wikipedia

Geheel boven: Rode Palmkever (*Rhynchophorus ferrugineus*) A. imago, B. larve.

Boven: In dit detail van een zwarte kraal zijn de facetten in de twee ogen duidelijk te zien.

Onder: Asmat met larven.

Foto Carsten ten Brink

provincie Papoea grote hoeveelheden larven worden verzameld uit speciaal voor dit doel geveld sagopalmen (zie ook het artikel over het Bisjfeest in Tribale Kunst, winter 2018), neem ik aan dat het hier om larven van de rode palmkever (*Rhynchophorus ferrugineus*) gaat. Het was Georg Rumphius (1628-1702), een natuuronderzoeker in dienst van de VOC, die deze tot 4 cm lange snuitkever in 1690 voor het eerst beschreef. De larven van deze kevers worden 6-7 cm lang, zijn uiterst voedzaam, vooral zeer eiwitrijk en voorzien daarmee in de broodnodige behoefte aan eiwit. De larven worden rauw of geroosterd gegeten. Het afgebeten kopje is het enige harde, chitineuze deel van de larve dat niet gegeten wordt en soms kennelijk zijn bestemming vindt als kraal.

Festivals

Bij de Asmat vormt het gebruiken en bereiden van een gezamenlijke maaltijd een hoogtepunt tijdens traditionele festivals. Uiteraard zijn daar de larven ook als delicatessie aanwezig. Ik veronderstel dat de hoeveelheid kopjes in dit snoer alleen verzameld kon worden na zo'n massale maaltijd tijdens een festival. Daarom is mijn conclusie dat de Asmat de makers en dragers zijn van dit soort snoeren. Dit op het eerste gezicht onoglijke snoer blijkt dus zo'n tweeduizend ogen te bezitten!

hastorm@tiscali.nl

Bronnen

- Clerq, F.S.A. de & Schmelz, J.D.E. (1893). *Ethnographische beschrijving van de West- en Noordkust van Nederlandsch Nieuw-Guinea*. Leiden: P.W.M. Trap
- Hulshoff, M. (2018). Bisjpalen. In *Tribale kunst* jaargang 6 (2018) nr 4 p.28-34.
- Rockefeller, M.C. (1967). *The Asmat of New Guinea. The Journal of Michael Clark Rockefeller (The Michael C. Rockefeller Expeditions 1961)*. New York: Museum of Primitive Art Publications
- Rumphius, G.E. (1741). *Am boinsch Kruidboek*
- Wikipedia. https://nl.wikipedia.org/wiki/Rode_palmkever Geraadpleegd januari 2019